

latra készülő egyetemi hallgató részére. Előkészülés, megértés, anyagrendezés, bevésés, átismétlés, felmondás az egyes fokok, mindegyik megértektetéséhez egy-egy találó idézetet is fűz nagy gondolkodók műveiből. Általában ami újság Balaton Béla füzetében: az a tanuláshoz az életbeosztással való szoros kapcsolatba hozatala. Nem éri be gyakorlati fogások felsorolásával, hanem nagyon helyesen rámutat, hogy aki okosan és eredményesen akar tanulni, annak megfelelőképpen kell élnie is. Érdekes és a mai hajszoltságban igen időszerű megállapítása, hogy a művelt Nyugaton keveset törődünk a gondolatok összpontosításával, a tanulás előtti és közbeni szemlélődéssel, Kelet ősrégi tapasztalatainak bölcs szabályaival. — A tanulóságos kis füzet ismertetéséhez még csak annyit, hogy a tanulás titkaival ilyen komolyan foglalkozó szerző hézagpótló munkát végezhetne, ha a szülői és nevelői társadalom részére a gyermek fejlődési fokainak megfelelő fejezetekben gyakorlati útmutatót írna.

Krammer Jenő

Munka és harc az ősi rögért. (Békés vármegye törvényhatósági iskolán kívüli népművelési bizottságának IV. Évkönyve. Irta és összeállította: Tanthó József. Kiadta az elszakított országrészekkel való újraegyesülés emlékére a fenti bizottság. Békéscsaba, 1943. 191. l.)

A magyar Alföldön minden népművelő munkára fokozott örömmel figyelünk fel, nemcsak, mert földrajzilag közelünkben folyik, hanem mert a magyarság egyik legfontosabb erőforrását érinti. Tanthó József békésmegyei népművelő titkár, olyan könyvet szerkesztett, mely nemcsak örömmel tölt el, hanem még is lép, mert sokoldalú, szép alkotómunka tükröződik benne. A vaskos kötetet az Általános rész vezeti be, ebben a miniszterelnök bevezető tanulmánya (Magyarország és Európa) után a kultuszminiszter: A falu és város egymásrautaltsága címen értekezik, Ravasz László püspök a Mi a magyar? kérdésre felel, Bisztray Gyula a Két magyar Hazá uniójáról ír, Karácsony Sándor a magyar lélek titkait fejtegeti, míg Békés vármegye főispánja Az örökké való Széchenyi alakjában jelöli meg az eszményt. — Így ez a bevezető is már értékes tanulmányok foglalatja. Pedig a tulajdonképpeni népművelői rész adja a könyv gerincét, itt találjuk meg kiváló népművelők és tudósok tollából mindazt, amire az ilyen természetű munkáknál gondolnunk kell: a néphagyomány, népművészet ápolását, a néprajzi teendők, a népművelői előadások anyagának vizsgálatát, a műkedvelői színjátszás feladatait, a nép és a könyv viszonyának taglalását, valamint rövid ismertetését a népfőiskolákról. A magyar daléneklés feladatairól maga Kodály Zoltán írt. A könyv harmadik részében beszámolót olvashatunk a békésvármegyei népművelői munka eredményeiről, pontos kimutatásokat, »beszélő számokat a népművelői életből«, az ilyen irányú munka szervezési kérdéseiről s történeti visszatekintést is az elmúlt 22 évre. — Mindent összevetve szokatlannul gazdag és figyelemreméltó népművelői munka tükröződik ebben a könyvben, s valóban dicsőséget hoz Békés megyének, amelyben ilyen kiváló buzgalommal munkálkodnak arra hivatott férfiak. S mivel ez az Alföldön történik, ahol — sokak szerint — még nehezebb megmozgatni a lelkeket, eseményként könyvelhetjük el a szép kiadványt, de még inkább a benne feltáruló sikeres munkát. Ugy hisszük példaadónak nevezhetjük

azt, s a róla szóló beszámolót, ezt az évkönyvet pedig figyelmébe ajánljuk mindazoknak, akiknek a népművelés szívügye.

Krammer Jenő

A nemzetnevelő Széchenyi. (1. Padányi Viktor, Széchenyi kultúrája. Acta Universitatis Szegediensis. I. 1. 1943. 199. old. — 2. Széchenyi vallomásai és tanításai. — Széchenyi Anthologia. Összeállította Fekete József és Váradi József. 2. kiadás. Studium. 1943. 436. old.)

A közelmúlt Széchenyi-emlékév maradandó hatását jelzi az a körülmény, hogy Sz.-irodalmunk újra igéretes hajtásokat hozott. Pedagógiai, de általános nemzetnevelői szempontból nem kell igazolnunk, mit jelent Sz. életművének feltárása és eszmévilágának elemzése. Napjainknak több társadalmi és nemzetiségi jelensége, továbbá fejlődési fordulata igazolja elveinek életrevalóságát. A Naplóiban feltáruló mélységes emberismeret, és etikai komolyság Sz.-t legáltalánosabb hatású nemzetnevelőinek sorába emeli. A magyar sors mélyrenéző elmélkedője felé irányuló érdeklődés most is két komoly és tisztességes alkotásban nyilvánul meg.

1. Padányi műve egy kétkötetű tervezett Sz.-pszichográfiának első része. Célja a Sz.-életmű és gondolatvilág megértése. Ehhez pedig a legjobb módszer végigkísérni életsorsának alakulását és értelmezni Naplóinak önvallomásait. A szerzőt fejlett oknyomozó hajlam vezeti. Sz. minden életeseményében keresi azt a formáló tényezőt, amely hatott ennek a romantikus kedélyű és az állandó tettvágy lázában élő férfiúnak karakterológiai alakulására. A jelen kötetben a szerző hőségének kulturális fejlődését 1829-ig kíséri.

A könyv értéke — tartalmi jelentőségén felül — az írónak, kritikai fejtegetés módja, s az ebből következő őszinteség és részrehajlatlanság. Bár kifejezései, megállapításai és következtetései olykor egyéniesek. Az élvezetes és tanulságos mű második kötetét a pedagógus-közvélemény érdeklődéssel várja.

2. Más természetű, de nem kevésbé érdekkeltő és okulással teljes a Fekete és Váradi összeállításában megjelent Sz.-anthologia. A mű sokkal többet nyújt, mint a címe igéri. Bevezeti egy 134 oldalra terjedő Sz. élet- és jellemrajz, melyben Váradi lélektani szempontokon nyugvó adatösszeállításban ismerteti Sz. alkotó egyéniségét.

A könyv gerince Sz. tanításaiból és gondolataiból álló anthologia. A kiválogatás szempontjai emlékeztetnek a régi közkezen forgó „sapientia veterum” florilegiumaira, melyek nagy gondolkozóknak maradandó életbölcsességét és etikai célzattól vezérelt elveit kötötték csokorba. — Bö szemelvényekben tárják itt elénk a szerkesztők Sz. gondolatait az emberekről, az életeszményekről, az egyéni és nemzeti boldogulásról, a társadalmi felemelkedésről, az önismeretről, a nemzeti nyelvről, a vallásról, a tökéletességről stb.

Függelékül közlik Sz. alkotásainak és műveinek jegyzékét, végül a Sz.-re vonatkozó fontosabb bibliográfiát.

Ezzel a tartalmi tájékoztatóval azonban éppencsak, hogy utaltunk a könyv gazdagságára. Pedagógiai jelentőségéről és praktikus használhatóságáról az egyszerű átlapozás is még fogja győzni az érdeklődőket.